

Na přelomu listopadu a prosince 2013 se ve městě Schwerte v německém Vestfálsku konala mezinárodní konference. Setkali se zde zástupci občanských iniciativ a charitativních organizací ze zemí, kde se v dubnu 2013 konal Evropský týden akcí za budoucnost po Černobylu a Fukušimě. Lidé z Německa, Běloruska, Ukrajiny, Anglie, Španělska a také České republiky (sdružení Jihočeské matky) společně hodnotili Evropský týden akcí 2013, vyměnili si zkušenosti a plánovali činnost na rok 2014.

Foto: IBB

V týdnu od 20. do 27. dubna 2013 se ve 150 městech 10 států Evropy uskutečnila série akcí, jejichž cílem bylo připomenout tragédii a osudy lidí, kteří doplatili na jaderné havárie v Černobylu a Fukušimě. Organizátorem akcí v České republice bylo sdružení Jihočeské matky.

Evropský týden akcí, nad kterým převzal záštitu Evropský parlament, se konal již podruhé. V roce 2014 se projekt rozšíří na dva týdny. Jeden v březnu, jako připomínka havárie ve Fukušimě, a druhý v dubnu, který připomene havárii v Černobylu. Iniciátorem a hlavním organizátorem projektu je německá organizace Internationales Bildungs- und Begegnungswerk (IBB) se sídlem v Dortmundu. Partnery IBB v jednotlivých zemích jsou občanská sdružení či charitativní organizace, které v evropských městech pořádají přednášky, besedy a vzpomínkové akce.

Besedy s očitými svědky černobylské havárie

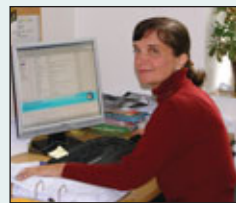
Nejvýznamnějšími událostmi „akčního“ týdne v roce 2013 byly besedy s očitými svědky. To jsou lidé, kteří se nějakým způsobem podíleli na likvidaci a sanaci následků havárie: likvidátoři (většinou vojáci a hasiči), dále lékaři, psychologové, zdravotní sestry a sociál-

ní pracovníci. Samostatnou skupinou jsou vysídlení, kteří doplatili na havárii ztrátou svých domovů. Projekt IBB má za cíl zprostředkovat zážitky a zkušenosti těchto lidí, a to zejména mladé generaci.

Nová energetická politika na obzoru

Začátek nového roku určitě nebude nudný. Vrcholít totiž bude schvalování energetické politiky, dokumentu, který na dlouhou dobu ovlivní podobu české energetiky.

I když se některé vyspělé evropské země (nejblíže k nám Německo) snaží svou energetickou politiku směřovat k maximálnímu využívání úspor, obnovitelných zdrojů a postupnému útlumu jaderné energetiky, Česká republika se zřejmě rozhodne jít zcela opačným směrem. Vyplývá to z předloženého návrhu energetické politiky, který k posouzení v procesu SEA (strategické posuzování koncepčních materiálů) předložilo ministerstvo průmyslu a obchodu. Návrh prosazuje energetiku založenou na vývozech elektřiny, rozvoji jaderné energetiky a nedostačném využívání potenciálu úspor a obnovitelných zdrojů. Naposledy zazněly tyto argumenty na veřejném projednávání 21. listopadu 2013 v Praze.

Ekologické organizace zde požadovaly posouzení alternativních scénářů energetické politiky. Například scénáře ve studii Chytrá energie, na jejichž zpracování se podílely renomované zahraniční odborné instituce, počítají s maximálním využitím možností energetické efektivity a potenciálu obnovitelných zdrojů a ukazují, že přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku je možný i při postupném útlumu jaderné energetiky. Těmito pozitivními scénáři se však ministerstvo průmyslu při zpracování alternativních scénářů inspirovat nenechalo. Místo toho jen formálně porovnávalo aktuální návrh se scénářem, který v roce 2004 vypracoval tým tehdejšího náměstka ministra průmyslu Martina Peciny. Zástupci ministerstva životního prostředí jen mlčky přihlíželi, a to navzdory tomu, že sami dopracování variantních scénářů na samém začátku procesu aktualizace energetické politiky požadovali.

Vše zatím bohužel nasvědčuje tomu, že schválení nové energetické politiky bude zcela v režii ministerstva průmyslu a obchodu. Ministerstvo životního prostředí zcela vyklidilo pozice. Dává tak prostor pro to, abychom v budoucnu rozvíjeli jadernou energetiku, na kterou budeme doplácet v cenách elektřiny, protože ČEZ požaduje státní záruky na výkupní ceny elektřiny z nových jaderných zdrojů.

Obnovitelné zdroje budou v duchu nové energetické politiky odsunuty na vedlejší kolej. Navzdory tomu, že se bez dotací v brzké době zcela obejdou. Na rozdíl od jaderné energetiky, pro kterou se uvažuje zcela bezprecedentní finanční podpora, která by zatížila peněženky každého z nás na desítky let.

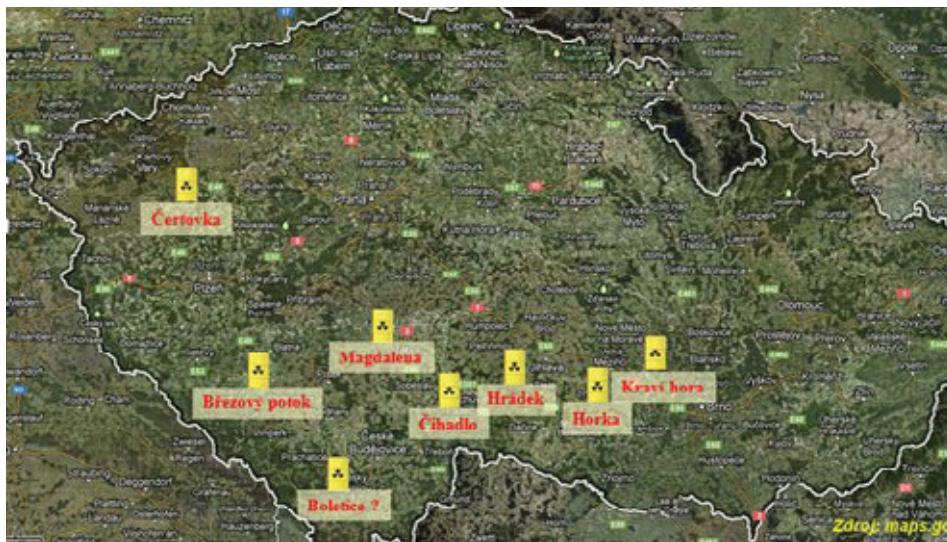
Monika Machová Wittingerová

Besedu s likvidátorem Borysem Derkachem v Českých Budějovicích moderoval fotograf Václav Vašků, který navštívil „zakázanou“ zónu Černobylu více než desetkrát.

Foto: Jan Pirgl

Na občany z úložišťových lokalit stát nachystal boudu

Senátoři zamítli kroky, které by posílily jadernou bezpečnost

Evropská komise se chystá zavést specifické bezpečnostní kontroly starších reaktorů, u kterých se zvažuje prodloužení životnosti. V České republice by se to týkalo jaderných reaktorů v Dukovanech, kterým v letech 2015 až 2017 vyprší třicetiletá licence. Prodloužení životnosti o deset let mají v Dukovanech zřejmě již.

Nová energetická koncepce však počítá s provozem těchto reaktorů až do poloviny třicátých let. Na takto staré reaktory by ale měl podle návrhů Evropské komise platit přísnější metr. A to se nelíbí mnohým našim politikům. Naposledy jsme se o tom mohli přesvědčit 30. října 2013 při jednání senátorů. Ti projednávali návrh Evropské komise novelizovat směrnici EURATOM o jaderné bezpečnosti, která by mohla výrazně posílit ochranu obyvatel Evropské unie před možnými následky jaderné havárie. Takové vzájemné mezinárodní hodnocení je určitě potřebné, protože následky po jaderných haváriích by se nemusely omezit na hranice jednotlivých zemí.

Podle reakcí našich senátorů, které mnohdy neměly daleko k hysterii, lze usuzovat na obavy našich politiků z toho, že by jaderná elektrárna Dukovany v takovém srovnání propadla a její životnost by nemohla být prodloužena. Senátoři by si spíše měli položit otázku, zda plánované prodloužení provozu jaderné elektrárny Dukovany na šedesát let není zbytečným rizikem.

Monika Machová Wittingerová

Jak je to jinde?

ŠVÉDSKÁ DOBROVOLNOST

Nejlepší příklad, jak by měl stát postupovat při vyhledávání lokality pro úložiště, najdeme ve Švédsku. Systém vychází z principu dobrovolnosti i práva veta. Obce mohou odstoupit na začátku každé nové fáze procesu. Švédsko tak vyvrací tezi, že podmínka souhlasu obce s úložištěm povede k zablokování projektu. Naopak, právo místních lidí vetovat úložiště proces civilizovalo a omezilo střety mezi úřady a obyvateli.

ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI V NĚMECKU A DALŠÍ INSPIRACE

Také Německo bylo donuceno hledat nový model, který by zabránil otevřeným konfliktům mezi obcemi a státem. Vláda zde dlouhodobě pracuje na nalezení úložiště. Proces však zahájila špatně, prvnímu výběru lokality u dolnosaského Gorlebenu nepředcházela veřejná debata s obyvateli regionu. Proti

Města a obce ve vytipovaných lokalitách pro budoucí hlubinné úložiště radioaktivního odpadu se bouří. Důvodem je nedodržení dohod mezi samosprávami měst a obcí a Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO), že stát bude respektovat výsledky referend, ve kterých občané stavbu úložiště odmítli. SÚRAO tyto dohody ale obešlo tím, že podalo žádosti o povolení ke geologickým průzkumům prostřednictvím jiných subjektů, a to státního podniku DIAMO a společnosti GEOMIN. Česká republika je jednou z mála zemí, která se brání účasti veřejnosti v rozhodování při hledání vhodné lokality pro vybudování hlubinného úložiště. Starostové 131 obcí a 29 občanských sdružení požádali v březnu 2013 Ministerstvo průmyslu a obchodu mimo jiné o přijetí zákona, který by posílil postavení obcí, na jejichž území by úložiště mohlo vzniknout. Stát ale na připravený zákon nereagoval a rozhodl se prosazovat úložiště silovou cestou.

Zdroje: ČTK, Hnutí Duha, sdružení Calla – Radioaktivní hádanka, www.temelin.cz

záměru se zvedl výrazný odpor místních lidí, který vyústil v zastavení celého procesu. Na konci března 2013 padlo v Německu rozhodnutí o ustanovení komise, jejímž úkolem bude určit kritéria pro výběr lokality, kde bude vybudováno úložiště radioaktivního odpadu. Nové pojetí je založeno na zapojení veřejnosti a vzájemném dialogu všech zúčastněných od samého počátku.

V Belgii je pro umístění úložiště vyžadován souhlas obcí. Francie přijala princip dobrovolnosti a je vyžadován souhlas reprezentantů regionu. Ve Finsku, obdobně jako ve Švédsku, mají obce právo stavbu úložiště na svém území zamítnout. Maďarská agentura zabývající se problémy s radioaktivními odpady zaručuje, že úložiště vybuduje pouze tam, kde s ním souhlasí nadpoloviční většina obyvatel. Británie nyní zvažuje převzetí švédského modelu.

Ke změně přístupu při hledání hlubinného úložiště radioaktivních odpadů v Německu vedly i mohutné protesty tisíců občanů v německém Gorlebenu. Foto: Jan Beránek

Společnost Candole Partners vydala v listopadu 2013 publikaci s názvem *Temelinomics 2*, ve které se zabývá ekonomikou projektu výstavby nových bloků v Jaderné elektrárně Temelín, zejména s důrazem na navrhované dotační schéma pro vyráběnou elektřinu. Autoři docházejí k závěru, že investice do výstavby nových temelínských reaktorů nepřispěje k ekonomickému oživení v České republice.

Candole Partners: Dotování elektřiny z nových bloků Temelína české ekonomice nepomůže

Studie odhaduje, kolik zaplatí čeští odběratelé ČEZu navíc v důsledku garantované ceny pro elektřinu vyráběnou v nových temelínských blocích (prostřednictvím dotačního schématu Contract for Difference). V případě, že by garantovaná cena byla stanovena na 108 eur/MWh po dobu 35 let, inkasoval by ČEZ od zákazníků každoročně miliardu eur navíc. Aktuální spotová cena elektřiny na německém trhu dosahuje 46 eur/MWh, s ročním předstihem se elektřina prodává za 36 eur/MWh. Candole Partners ovšem předpokládá, že investice do nových bloků v Temelíně by pro ČEZ byla finančně zajímavá až při garantované ceně 115 eur/MWh.

Podle propočtů Candole Partners bude celková výše dotace výrazně vyšší než příjem, který by v případě výstavby a provozu nových temelínských bloků stát získal díky výběru daní a výplatě dividend. Autoři rovněž na základě akademických výzkumů zpochybňují pozitivní dopady investice na ekonomický růst. Jedním z důvodů je skutečnost, že na zakázky pro několik průmyslových podniků doplatí většina ostatních kvůli dražší elektřině. Klesne také koupěschopnost domácností.

Autoři studie upozorňují na rozdíl mezi navrhovaným dotačním schématem pro Temelín (podle britského modelu) a minimálními výkupními cenami pro obnovitelné zdroje. V případě obnovitelných zdrojů má stát možnost v případě příliš vysokého nastavení výkupní ceny zasáhnout. U dotačního schématu Contract for Difference platí stát minimální cenu po dobu 35 let, přičemž částka rok za rokem narůstá podle tempa inflace. V případě, že tempo růstu tržní ceny elektřiny bude nižší než inflace, reálná dotace pro ČEZ se zvýší.

Z pohledu budoucího schvalování dotačního schématu Evropskou komisí je zajímavý postřeh autorů *Temelinomics*, že na rozdíl od Velké Británie je v České republice připravováno speciálně pro ČEZ. Protože Evropská komise bude jednotlivé projekty posuzovat individuálně, není vyloučeno, že britský model projde a český nikoli.

Kompletní studie je ke stažení na <http://www.candole.com/research>.

(c) Karel Polanecký, Temelin.cz

Obrázek: Candole Partners

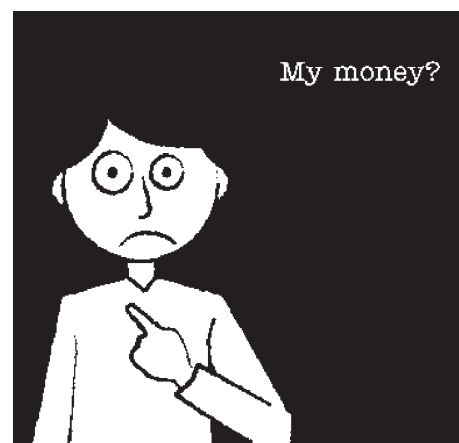
Bianco šek na drahou elektřinu z Temelína?

Stavba nových reaktorů, na kterou se akciová společnost ČEZ již několik let připravuje, představuje velké ekonomické riziko. Aby nebyl nový Temelín po dobu provozu ztrátový, chce si ČEZ zajistit pevné výkupní ceny elektřiny pro spotřebitele. Tato cena by mohla dosáhnout více než 100 euro za megawatt-hodinu elektrické energie, což je zhruba trojnásobek ceny, za kterou se nyní elektřina obchoduje na evropské burze.

Vznikající vládní koalice stavbu nových reaktorů v Temelíně podporuje, podmínkou je ale ekonomické posouzení výhodnosti stavby pro Českou republiku. Česká republika, to jsou ovšem občané a pro ně by to rozhodně výhodné nebylo. Politici by se podporou stavby nových reaktorů totiž podepsali pod bianco šek, který občanům vystaví a neřeknou jim, jak dlouho a kolik vlastně za proud z Temelína zaplatí. Jestliže se uvažuje s cenou, která je nyní třikrát vyšší než cena tržní, znamenalo by to pro každého z nás značnou finanční zátěž. Půjde ale ještě o jednu věc: zda u nás budou nadále

vládnout mocné lobby velké energetiky, které budou prosazovat své zájmy bez ohledu na širší souvislosti a evropské trendy.

Daniela Magersteinová

Obrázek: Greenpeace International

Tuto „přku“ vytvořili lidé v jedné z lokalit, která je vytipována pro vybudování hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Každý, kdo souzní s jejím textem ji mohl využít. Nám se velmi líbila - poselství v ní je jasné.

Za sdružení Jihočeské matky Vám do nového roku přejeme krásné krajiny, přívětivé okolí, sílu, energii a pevné zdraví.

Daniela Magersteinová
a Monika Machová Wittingerová

V prosinci 2013 vydalo:

Jihočeské matky, o.s.,
Kubatova 6, České Budějovice, 370 04
E-mail: jihoceske.matky@ecp.cz

Tel.: +420 603 516 603
www.jihoceskematky.cz
Registrováno:
Ministerstvo kultury ČR,
reg.č. MK ČR E 21194

VELKÝ DEN v Temelíně

<http://saudek-komiks.webnode.cz>

PRO PÁNA!
ZAS TU MÁME
ZEMANA!

TEMELÍN JE
DRAHÝ A BUDE
NÁS STÁT JEŠTĚ
MNOHO PENĚŽ

ZAPLATÍME SI
HO VŠICHNI
V ÚČTECH ZA
ELEKTRINU

VLOŽENÉ
INVESTICE
SE NIKDY
NEVRÁTÍ

MILÉ DÁMY,
VY JSTE
TAKOVÉ HEZKÉ
A SYMPATICKE
ŽENY, ALE
V JADERNÉ
ENERGETICE
SE VŮBEC
NEVYZNÁTE

TEMELÍN
JE ČERNÁ DÍRA
PRO VAŠE FINANCE

A V KTERÉ
OBCI BUDE
ULOŽEN RADIO-
AKTIVNÍ ODPAD?

MĚLY BYSTE
SE SPÍŠE
STARAT O SVÉ
RODINY